

### Limanlar Kanunu'nun 7. maddesi

14/4/1341 tarihli ve 618 sayılı Limanlar Kanunu'nun<sup>1</sup> 7. maddesinde Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair 7061 sayılı Kanun<sup>2</sup> ile değişiklik yapılmıştır. İlgili Madde, daha önce Limanlar Hakkındaki 618 Sayılı Kanunun 7nci Maddesinin Değiştirilmesine Dair 2829 sayılı Kanun<sup>3</sup> ile değişikliğe uğramıştır.

5/12/2017 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Kanun uyarınca Limanlar Kanunu'nda yapılan değişiklik ile; Liman başkanlıklarının idari sorumluluk sahasında bulunan gemilerin, seyir, can, mal, çevre güvenliği ve emniyet bakımından ciddi tehlike oluşturabileceği durumlarda; gemi veya deniz aracı hakkında herhangi bir mahkeme kararı, adli veya idari tedbir olsa dahi, liman başkanının her türlü tedbiri almaya yetkili kılınması öngörülmektedir.

İlgili Kanun'un 7. maddesinin değişiklik öncesi ve sonrası karşılaştırmalı metni ile 7061 sayılı Kanun'un 5. maddesi hakkında Komisyon raporunda<sup>4</sup> yer verilen ifadeler aşağıda sunulmaktadır.

Değişiklik Öncesi Metin	Değişiklik Sonrası Metin
<p><b>Madde 7 – (Değişik: 21/9/1935-2829/1 md.)</b> Limanlar dahilinde seyir ve seferin selametine engel olabilecek suret ve vaziyette batan bilcümle gemileri ve eşyasını liman reisleri tarafından tayin olunacak kısa bir müddet zarfında çıkarmağa bunların sahip, kaptan ve acentaları mecburdurlar. Bu müddet gazetelerle ilan ve ilişkililer malûm olduğu takdirde kendilerine noterlik marifetile de tebliğ edilir. Fenni zaruret veya eşya ve gemiler üzerindeki hukuki vaziyet ve ihtilaf gibi sebeplerle ilişkililer tarafından yapılacak itirazlar üzerine bu müddet İktisat Vekaletince lüzumu kadar uzatılabilir. Sahip, kaptan veya acentaları tarafından tayin edilen</p>	<p><b>Madde 7 – (Değişik: 28/11/2017-7061/5 md.)</b> Liman başkanlığı idari sorumluluk sahasında can, mal ve çevresel risk taşıyan veya seyir ve seferin selametine engel olabilecek suret ve vaziyette karaya oturmuş, yarı batık veya batık halde yahut terk edilmiş veya atıl halde bulunan gemileri ve eşyasını, geminin donatanı veya kaptanı, liman başkanı tarafından tayin edilecek bir süre içerisinde çıkarmaya veya bulunduğu yerden kaldırmaya mecburdur. Bu süre kırk beş günden fazla olamaz. Belirlenen müddet, gemi yabancı bayraklı ise geminin sicile kayıtlı olduğu devletin ilgili makamlarına, donatana ve kaptana bildirilir, bu kişilerin</p>

<sup>1</sup> RG Tarihi: 20/4/1925, Sayısı: 95.

<sup>2</sup> RG Tarihi: 5/12/2017, Sayısı: 30261.

<sup>3</sup> RG Tarihi: 1/11/1935, Sayısı: 3145.

<sup>4</sup> Raporun tam metni için bkz.: Bazı Vergi Kanunları ile Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/884) ve İstanbul Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin 6306 Sayılı "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun", 2981 Sayılı "İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun" ve 4706 Sayılı "Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"da Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/588) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu, TBMM, Yasama Dönemi: 26, Yasama Yılı: 3, Sıra Sayısı: 502 ("Komisyon Raporu"),

müddetler içinde, çıkarılmıyan gemi ve eşyasını, liman idareleri istedikleri gibi çıkartmağa veya imha ettirmeğe salahiyetlidir. Liman idarelerince imha edilmeyerek çıkarılabilen enkaz ve eşyayı çıkarma masraflarını ödeyerek almak üzere sahipleri gazetelerle ilan suretile çağrılırlar. Bu ilandan sonra on beş gün geçtiği halde sahiplerince çıkarma masrafı ödenerek alınmıyan enkaz ve eşya liman idarelerinin müracaatı üzerine malmemurları tarafından satılarak bedeli Hazineye irat kaydedilir. Satış bedeli çıkarma masrafından fazla olursa farkı, müracaatlerinde, Hazinece hak sahiplerine verilir.

Batmış olan gemi ve eşyası Devlete ait olduğu surette ilana lüzum kalmaksızın liman idarelerince çıkartılarak malmemurlarına teslim edilir ve çıkarılmıyacak vaziyette olanları imha ettirilir.

adresleri bilinmiyorsa herhangi bir uluslararası denizcilik bülteninde ilan edilir. Gemi Türk bayraklı ise donatan veya kaptana bildirilir. Bu kişilerin adresleri bilinmiyorsa yurt düzeyinde dağıtım yapılan ve tirajı yüz binin üzerinde olan bir gazetede ilan edilir. Ayrıca gemi veya gemi vasfını kaybetmiş eşya hacizli ise durum haciz işlemini gerçekleştiren icra dairesine de bildirilir. Teknik veya meteorolojik zorunluluk nedeni ile ilgililer tarafından yapılacak itirazlar üzerine bu süreler, liman başkanı tarafından kırk beş günü aşmamak üzere uzatılabilir.

Tayin edilen süre içinde birinci fıkra uyarınca bildirimde bulunulanlara ulaşılamaması veya ulaşılsa dahi ilgililer tarafından geminin çıkarılmasından ya da bulunduğu yerden kaldırılmasından imtina edilmesi halinde; gemi ve eşyasını, liman başkanı çıkarmaya, çıkarttırmaya, bulunduğu yerden kaldırmaya, kaldırtmaya, imha ettirmeye, satmaya ve sattırmaya yetkilidir. Satış işlemi, liman başkanlıkları tarafından yerine getirilir ve satış aşamasına kadar yapılan masraflar Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesinden karşılanır. Yapılan masraflara karşılık gelen tutar, Bakanlık Döner Sermaye İşletmesine gelir kaydedildikten sonra artan tutar, gemi ve eşyası üzerinde haciz var ise ilk haczi koyan dosyaya gönderilir ve mevzuata göre sıra cetveli yapılarak alacaklılara dağıtılır. Bu işlemler sonucu artan bir tutarın bulunması halinde, söz konusu tutar beş yıl içinde müracaat edilmesi halinde hak sahibine ödenmek üzere Bakanlık Döner Sermaye İşletmesi nezdinde emanet hesabına kaydedilir. Satış sürecinde adli veya idari makamlara yapılacak itirazlar ya da başvurular satışı durdurmaz. Satılan mal takyidattan âri olarak alıcıya teslim edilir.

Yukarıda belirtilen durumlar dışında, liman başkanlığı idari sorumluluk sahasında bulunan gemilerin; seyir, can, mal, çevre

	<p>güvenliği ve emniyet bakımından ciddi tehlike oluşturabileceği durumlarda, gemi veya deniz aracı hakkında herhangi bir mahkeme kararı, adli veya idari tedbir olsa dahi, liman başkanı, birinci fıkradaki sürelerle bağlı kalmaksızın geminin emniyetli bir yere nakli de dâhil olmak üzere her türlü tedbiri almaya yetkilidir. Bu durumlarda alınan tedbirlerin masrafı gemi donatanı tarafından karşılanır. Gemi donatanının bu masrafları otuz gün içerisinde ödememesi halinde; barınma haricindeki masraflar Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından karşılanır ve yukarıdaki hükümler<sup>5</sup> uygulanır.</p> <p style="text-align: center;">Bu maddenin uygulanmasına ilişkin düzenlemeleri yapmaya Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı yetkilidir.</p>
--	--

7061 sayılı Kanun'un 5. maddesinin gerekçesi şu şekildedir<sup>6</sup>:

*“618 sayılı Limanlar Kanununda, batık gemilere ilişkin düzenlemeler bulunmasına rağmen, batık olmayan ancak karaya oturmuş, yarı batık halde bulunan gemiler ile terk edilmiş veya atıl halde bulunan gemilerin bulduktan yerden kaldırılması hususunda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1386 ncı maddesi, üzerinde haciz bulunan gemilerin tehlike teşkil etmesi durumunda vaktinden evvel satılabilmesi için liman başkanına icra mahkemelerine başvurma yetkisi vermiş olsa da<sup>7</sup> satış işlemlerinin oldukça uzun sürmesi mevcut düzenleme ile öngörülen amaca ulaşmaya engel olmaktadır.*

<sup>5</sup> Tasarı metninde, “yukarıdaki hükümler” ibaresinin yerinde “birinci fıkrâ hükümleri” ibaresi yer almaktaydı. Plan ve Bütçe Komisyonu'nun raporunda, değişiklik hakkında şu ifadelerle verilmektedir: “Tasarının Çerçeve 5 inci maddesi; liman başkanının geminin satışı için Tasarı ile değiştirilmesi öngörülen maddenin birinci ve ikinci fıkrası uyarınca gereken işlemleri yapabilmesini sağlayacak şekilde değiştirilmesi suretiyle kabul edilmiştir.”, bkz.: Komisyon Raporu, s. 67.

<sup>6</sup> İlgili Madde'nin gerekçe metni için bkz.: Komisyon Raporu, s. 11.

<sup>7</sup> 6102 sayılı TTK m. 1386 f. 3 hükmü şu şekildedir: “Gemi veya içindeki eşya; insan, eşya ve çevre güvenliği açısından tehlike gösterirse, icra müdürü veya liman başkanı, ihtiyaten veya kesin olarak haczedilmiş Türk veya yabancı bayraklı geminin vaktinden evvel satılması için icra mahkemesine başvurabilir. Bu başvuru hakkında ikinci fıkrâ hükümleri uygulanır; ancak, kanun yoluna başvurma, satış kararının uygulanmasını durdurmaz.”

*Belirtilen kanuni boşluk ve hacizli gemilerin satış işlemlerinin sonuçlandırılmaması ülkemizde "terk edilmiş gemiler" ya da sahibi belli olsa bile "üzerinde takyidat bulunan terk edilmiş gemiler" sorununu ortaya çıkarmıştır. Bu gemiler çoğu zaman yıllarca limanlarda beklemekte ve potansiyel olarak çevresel risk taşımaktadır. Bahsi geçen gemilerin, arz ettiği riskler nedeniyle bir an önce satışının sağlanması ve onarılarak veya hurda haline getirilerek tekrar ekonomiye kazandırılması gerekmektedir.*

*Terk edilmiş gemiler, gemide bulunan gemiadamı sayısının liman başkanlığı tarafından belirlenen asgari gemiadamı sayısından az olan gemileri; atıl gemiler ise emniyete ilişkin tüm belgelerinin süresi geçmiş, havuzlama süresi dolmuş, ticari faaliyette bulunmayan gemileri ifade etmektedir.*

*Enkaz halde bulunan gemiler bakımından ise 2007 tarihli Enkaz Kaldırmaya Dair Uluslararası Nairobi Konvansiyonu, devletin egemenlik hakkına dayanarak bu enkazların donatanına gemiyi bulunduğu yerden kaldırması, kaldırılmaması halinde ise devlet tarafından kaldırılacağına ilişkin hükümler getirmiştir. Bugün birçok sahil devleti de seyir engel veya tehlike oluşturduğu değerlendirilen hatta böyle bir problem oluşturmasa dahi herhangi bir enkazın kaldırılmasını talep edebilmektedir. Bu talep, genel olarak kanuni bağlayıcılığı olan kaldırma emri şeklinde olmaktadır. Düzenleme ile, uluslararası mevzuatta bulunan yetkinin 618 sayılı Kanunda da yer alması amaçlanmaktadır.*

*Madde ile, liman başkanı, can, mal ve çevresel risk taşıyan veya seyir ve seferin selametine engel olabilecek suret ve vaziyette bulunan gemiler hakkında, gemi batık veya yarı batık ise çıkarılması, diğer durumlarda ise gemiyi güvenli bir yere kaldırılması için geminin donatanına veya kaptanına kırkbeş güne kadar süre verecek, bu süre içinde talimat yerine getirilmediği takdirde, bu gemileri veya eşyasını çıkarmaya, çıkarttırmaya, bulunduğu yerden kaldırmaya, kaldırtmaya, imha ettirmeye ve satmaya yetkili olacaktır. Liman başkam tarafından gerçekleştirilecek satışa ilişkin usul ve esaslar Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından düzenlenecektir. Satıştan elde edilen gelirden liman başkanlığı tarafından yapılan masraflar düşüldükten sonra artan tutar Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi nezdinde açılacak emanet nitelikli hesaplarda izlenecektir. Geminin eşyası ifadesine geminin yükü, yağı ve yakıtı da dahildir.*

*Düzenlemenin üçüncü fıkrasına göre liman idari sahasında bulunan gemilerin, seyir, can, mal, çevre güvenliği ve emniyet bakımından ciddi tehlike oluşturabileceği durumlarda,*

*birinci fıkradaki bildirimler yapılmadan ve süreler beklenmeden, gemi veya deniz aracı hakkında herhangi bir mahkeme karan, adli veya idari tedbir olsa dahi liman başkam, her türlü tedbiri almak hususunda yetkili olacaktır. Örneğin, üzerinde ihtiyati veya kesin haciz karan veya bir başka nedenle seferden men karan olan gemi, kötü hava şartlarında can, mal, seyir ve çevre güvenliği açısından risk teşkil ediyorsa, tedbiren güvenli bir yere nakli sağlanabilecek yahut terk edilmiş bir geminin yakıtı denize sızıyorsa yakıtının nakli sağlanabilecektir. Liman başkam, alman tedbirlerin devamında geminin satışı için birinci ve ikinci fıkra uyarınca gereken işlemleri yapmaya devam edebilecektir.”*

7061 sayılı Kanun’un Tasarı metni hakkındaki Muhalefet Şerhi’nde, Limanlar Kanunu m. 7’deki yapılması öngörülen değişiklik hakkında aşağıdaki açıklamalar yapılmıştır<sup>8</sup>:

*“Komisyon görüşmeleri sırasında bu durumda bulunan gemi sayısının 150 civarında olduğu bilgisi verilmiştir. Maddenin görüşülmesi sırasında maddenin hazırlık çalışmalarında sektör temsilcilerinin görüşüne başvurulmadığı anlaşılmıştır. Uluslararası denizcilik mevzuatında yer almayan ancak ulusal mevzuatta kendisine yer bulan “hacizle seferden men etmek” müessesesinin sektörün günümüzdeki konumu açısından yeniden değerlendirilmesi yönündeki talebimiz de karşılık bulmamıştır. Madde içeriğinde yer alan ve batık, karaya oturmuş veya terk edilmiş gemilerin tasfiyesi ile ilgili olan bazı sürelerin hızlandırılmasının bazı anayasal ve hukuki sınırlar açısından uygulamada problem yaratabileceği düşünülmektedir.”*

7061 sayılı Kanun’un 5. maddesinin gerekçesinde bahsi geçen *Enkaz Kaldırmaya Dair Uluslararası Nairobi Konvansiyonu*<sup>9</sup>, 18/5/2007 tarihinde kabul edilmiştir<sup>10</sup>. Sözleşme’nin yürürlük tarihi 14/4/2015’tir. Türkiye ise henüz 39 Taraf Devlet arasına girmemiştir<sup>11</sup>.

<sup>8</sup> Bkz.: Komisyon Raporu, s. 109-110.

<sup>9</sup> *The Nairobi International Convention on the Removal of Wrecks.*

<sup>10</sup> Sözleşme’nin İngilizce metni için bkz.:

[www.ubak.gov.tr/BLSM\\_WIYS/DTGM/tr/documan/20140718\\_160807\\_64032\\_1\\_64480.pdf](http://www.ubak.gov.tr/BLSM_WIYS/DTGM/tr/documan/20140718_160807_64032_1_64480.pdf) Sözleşme hakkında Türk öğretisi tarafından yazılmış eserler için bkz.: İsmail Demir, *Nairobi Sözleşmesi Çerçevesinde Enkaz Kaldırma*, Ankara, 2013; Didem Algantürk Light, “Enkazın Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Nairobi Konvansiyonu, 2007”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 6, Sayı: 12, 2007, s. 149 vd.

<sup>11</sup> Sözleşme’ye Taraf Devletler ile Sözleşme’nin bunlar hakkındaki yürürlük tarihi ile ilgili bilgi için bkz.: IMO, Status of multilateral Conventions and instruments in respect of which the International Maritime Organization or its Secretary-General performs depository or other functions, <http://www.imo.org/en/About/Conventions/StatusOfConventions/Documents/Status%20-%202017.docx.pdf>, s. 513-515.